

OUDE EN ZELDZAME BOEKEN

door Ton en Gé Bolland - Somsen [4750 en 109]

*In het centrum van Amsterdam, in de schaduw van het Anne Frankhuis en de Westertoren, is sinds 1897 een antiquariaat gevestigd, dat nu door **Ton en Gé Bolland - Somsen** gedreven wordt.*

In 1897 vestigde Hendrik Arnold van Bottenburg zich op de Prinsengracht en opende een boekhandel-antiquariaat en uitgeverij. Het adres Prinsengracht was toen zeer goed gekozen! Enkele honderden meters van de Vrije Universiteit, die toen op de Keizersgracht gevestigd was. De banden tussen Van Bottenburg en de Vrije Universiteit waren zeer hecht.

Uitgeverij en boekhandel

De meeste studenten, vooral de a.s. theologen en juristen kochten hun studieboeken bij Van Bottenburg. Later, als er een dissertatie geschreven was, kwamen de meesten weer bij Van Bottenburg terug voor de publicatie ervan. Veel hoogleraren gaven hun studies ook bij Van Bottenburg uit. Met Abraham Kuyper, oprichter van de Vrije Universiteit, politiek leider van de Gereformeerden en vier jaar Minister-president, had Van Bottenburg een speciale relatie.

Kuyper was hoofdredacteur van het dagblad De Standaard en Van Bottenburg was zakelijk directeur.

Vooraf in de twintiger en dertiger jaren groeide Van Bottenburg uit tot een invloedrijke en grote uitgeverij en boekhandel.

De oorlogsjaren 1940-1945 waren zeer moeilijk. In het grote pand aan de Prinsengracht was een verzetsgroep gevestigd en vergaderden de studenten van de Vrije Universiteit in het geheim. Studentenorganisaties waren door de Duitsers verboden.

In 1941 stierf zeer plotseling de oprichter van het bedrijf. Zijn zoon Arnold zette samen met zijn vrouw Hilly de zaak voort. Een gevaarvolle tijd, want Arnold van Bottenburg was actief in het verzet. De eerste nummers van het toen nog ondergrondse blad *Trouw* werden dáár in het diepste geheim gedrukt.

Arnold werd verraden en door de Duitsers opgepakt en in een concentratiekamp opgesloten. Dat was voor de jonge mevrouw Van Bottenburg een heel moeilijke tijd. Gelukkig overleefde haar man dat kamp.

Na de oorlog moest de zaak weer helemaal opgebouwd worden. Er werden verschillende veranderingen doorgevoerd. De uitgeverij werd minder, de boekhandel bleef stabiel, maar het antiquariaat en de boekveilingen (*book-auctions*) werden steeds belangrijker.

Op betrekkelijk jonge leeftijd overleed Arnold van Bottenburg. Zijn vrouw zette korte tijd de zaak nog voort. Op 1 januari 1969 verkocht zij de boekhandel etc. aan Ton.

Ton en Gé samen eigenaren

De boekenwereld was ons niet onbekend. Al jaren werkten wij in het boekenvak. Gé in een boekhandel en Ton in het antiquariaat. De zaak die wij

nu konden overnemen paste voor 100% bij onze opleiding en belangstelling.

Van deze stap hebben wij nooit één ogenblik spijt gehad. De eerste tijd zetten wij de zaak voort, zoals wij die overnamen. Later kun je eigen inzichten doorvoeren. De boekhandel werd steeds minder en het antiquariaat nam steeds grotere vormen aan. Ook de uitgeverij werd groter en groter. We gaven veel wetenschappelijke studies uit, proefschriften, etc., bijna uitsluitend op het gebied van de theologie en geschiedenis, waarbij de kerkgeschiedenis een belangrijk thema was.

In de tachtiger jaren werd het werk van de uitgeverij zoveel, dat voor de andere afdelingen steeds minder tijd overbleef. Na gesprekken met de accountant besloten wij om de uitgeverij te verkopen en ons steeds verder te specialiseren in het antiquariaat. Dat was een gelukkige keus.

Door de jaren heen hadden wij een uitgebreide relatiekring opgebouwd, zowel nationaal als internationaal. We zonden onze catalogi met oude en zeldzame boeken aan onze relaties. Vaak gaven zij de catalogus door aan vrienden, die ook oude boeken verzamelen óf aan de bibliothecaris van de Universiteit, waar men aan verbonden was.

Theologie en kerkgeschiedenis

Zelf hebben we veel tijd en geld geïnvesteerd in het leggen van contacten. De afgelopen 15 jaar zijn we uitgegroeid tot één van de grootste en bekendste antiquariaten met als specialisme: theologie en kerkgeschiedenis. Regelmatig worden wij ingeschakeld om kloosterbibliotheken te kopen. Er worden in Europa veel kloosters gesloten. Voor zo'n bibliotheek moet een bestemming gezocht worden. Als wij een kloosterbibliotheek gekocht hebben, maken wij er een catalogus van, die wereldwijd verzonden wordt. Ook van particuliere verzamelaars kopen wij boeken en bibliotheken. Soms wordt een ingekochte bibliotheek compleet weer doorverkocht. Dat gebeurde enkele jaren geleden. We kregen uit Zwitserland een verzoek om een bibliotheek in te kopen. Ton ging er eerst heen om de collectie te taxeren. De koop was snel gesloten. Het was de bibliotheek van een overleden professor in de Kerkgeschiedenis. Hij had een unieke collectie. Het was niet moeilijk om de bibliotheek te verkopen, want we hebben veel aanvragen voor bijzondere collecties. Er zijn bibliotheken in Amerika, Japan en Korea waar wij spe-

ciaal voor werken. Deze Zwitserse bibliotheek paste zeer goed bij het verzamelgebied van een bibliotheek in Korea. Na correspondentie, telefoneren etc. ging de hele Zwitserse bibliotheek naar Korea. Ook kopen wij veel oude Bijbels uit de 17^e en 18^e eeuw. Daar is veel belangstelling voor. Men koopt zo'n Bijbel als herinnering aan het ouderlijk huis en geeft die later door als erfstuk aan een zoon of dochter.

Regelmatig krijgen wij aanvragen van emigranten, die iets willen kopen op historisch gebied, bijv. een boek, met vooral de topografische kaarten over de geschiedenis van de stad of de provincie, waar men gewoond heeft. Meestal lukt het wel om iets te vinden, dat aansluit bij de wensen die men heeft. Als er geen boek is, dan is er vaak wel een prachtige topografische kaart, die iets laat zien van de stad, waar men woonde, of waar het voor-geslacht vandaan kwam.

Reizen en taxeren

Ons vak is buitengewoon boeiend. Met bibliotheken, wetenschappers en particuliere verzamelaars hebben wij goede contacten. Veel contacten zijn uitgegroeid naar vriendschappen.

Eén aspect van ons vak heb ik nog niet genoemd, n.l. het reizen!

Om boeken en bibliotheken te kopen, reizen we door heel Europa en daar genieten we van. Het bezoeken van andere landen en andere steden is boeiend. Niet altijd gaat Gé mee naar het zakenadres, maar wel voor de gezelligheid én voor het eerste overleg! Zo waren we dit jaar in de Adventstijd in Wenen. Ik moest een klooster-bibliotheek van de Jezuïeten taxeren en Gé bezocht de stad en enkele musea. 's Avonds hebben we intensief overlegd en de volgende dag heb ik de besprekingen afgesloten. We zijn het weekend in Wenen gebleven, waar we genoten hebben van de sfeer, een goed concert en de schitterende stad.

Zo heeft ons vak, waarin we hard werken, óók een mogelijkheid om te genieten van natuur- en stedschoon. Dat stimuleert om na een reis weer enthousiast door te gaan.

We zijn gelukkig nog jong, 58 en 57 jaar. Soms vraagt men ons: 'Wanneer stoppen jullie met werken?' Dan zeggen wij: Nooit! Dit werk is onze hobby, waar we van houden en wat we niet kunnen missen.

We hopen nog lang iedereen van dienst te kunnen zijn. ■

Ton Bolland en Gé Somsen - Bolland voor hun monumentale pand aan de Prinsengracht (het huis met trap en traphekje)